

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Maria Luisa San Sebastian Larraza
Orio, Gipuzkoa
(1947)

Aurkibidea

Biografia

Maria Luisa San Sebastian 1947an jaio zen Orion. Aita arrantzalea zen eta ama Orioko eskabetxera batetako arduraduna. Hamar urterekin hasi zen eskola ondoren eskabetxeran lanean eta hamahiru urterekin utzi zuen eskola. Eskabetxeraren inguruko kontuez eta garai bateko Orioko kontuez hitz egiteko elkarrizketatua izan da bere ahizpa Maribel San Sebastian-ekin batera, *Emakumeen itsas ondarea* proiekturako.

Zintak

ORI-032

- **Proiektua:** Emakumeen itsas ondarea
- **Elkarrizketatzailea(k):** Arruti Sanchez, Eider
- **Data:** 2024-01-01
- **Iraupena:** 64 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Sapsootham, Itziar

Pasarteak

1. Hika egiteagatik, zigortuak

- **Erref:** ORI-032/002
- **Iraupena:** 0:01:13. **Hasi:** 00:00:48. **Bukatu:** 00:02:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

Aitak ez zien uzten etxean elkarren artean hika egiten eta zigortu egiten zituen. Amak amonari berorika egiten zion.

2. Orio asko aldatu da

- **Erref:** ORI-032/006
- **Iraupena:** 0:02:05. **Hasi:** 00:04:24. **Bukatu:** 00:06:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak

Laburpena:

Familiako etxea. Etxe ondoan ikaztegi bat zegoen eta bertan mutil gazte batek lo egiten zuen.

3. Arropa nola garbitzen zuten Orion

- **Erref:** ORI-032/007
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:06:29. **Bukatu:** 00:07:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako lanak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:

Orio asko aldatu da azken urteetan. Latsarrira edo labaderora nora joaten ziren kontatzen dute. Hamalau urterekin eskabetxean lanean hasi ziren.

4. Egun osoan lanean, baina pozik

- **Erref:** ORI-032/008
- **Iraupena:** 0:01:01. **Hasi:** 00:07:59. **Bukatu:** 00:09:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:

Garai batean aita arrantzara joaten zen, ama lantegira eta alabek egin behar zituzten etxeko lanak. Bizimodua gogorra zen bazen ere, beste zoriontasun batekin bizi ziren.

5. Hamar urterekin eskabetxean lanean

- **Erref:** ORI-032/009
- **Iraupena:** 0:01:09. **Hasi:** 00:09:00. **Bukatu:** 00:10:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Arrain fabrikak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:

Hamahiru urterekin hasi ziren eskabetxean lanean, etxean dirua behar zutelako. Aurretik, hamar urterekin, eskolara joaten ziren baina arratsaldean eskabetxera joaten ziren arrainei buruz kentzera. Mahaira ez ziren ezta ondo iristen eta kaxen gainean ipintzen ziren zutik. Ondorengoentzat ez dute nahi izan horrelako bizitzarik.

6. Eskabetxeko soldata, 100 pezeta astean

- **Erref:** ORI-032/011
- **Iraupena:** 0:01:16. **Hasi:** 00:10:36. **Bukatu:** 00:11:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Arrain fabrikak
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

Eskabetxean lanean hasi ziren hamahiru urterekin. Astean ehun bat pezeta irabazten zituzten. Arraina sartzen bazen, lanera joan behar izaten zuten, jaiegunetan ere.

7. Etxeko andrea: soldatarik ez, balorerik ez

- **Erref:** ORI-032/012
- **Iraupena:** 0:01:27. **Hasi:** 00:11:52. **Bukatu:** 00:13:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

Hogei urterekin hotelean lanean hasi zen eta bertan ibili zen ezkondu zen arte. Ezkondu eta gero, etxean lan egin zuten. Lan gogorra zen, soldatarik gabea eta baloratu gabea. Maria Luisak dio berarentzat obsesioa izan zela bere alabak ikastea eta lan bat izatea, etxean ez geratzea etxeko-andre bezala. Maribelek, familiako helduen zaintza guztia beregain hartu behar izan zuen.

8. Emakume eta neska asko eskabetxean lanean

- **Erref:** ORI-032/013
- **Iraupena:** 0:02:04. **Hasi:** 00:13:19. **Bukatu:** 00:15:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Arrain fabrikak
- Itsasoa » Arrantza motak » Kostaldeko arrantza

Laburpena:

Eskabetxean neska gehiago ibiltzen ziren lanean, mutilak itsasora joaten zirelako. Orion diru asko mugitu izan da, itsasoko-lana dela eta. Emakumeak ez ziren itsasoan arrantzan ibiltzen, bai ordea anguletan edo ostrak hartzen.

9. Angula asko jaten ziren Orion

- **Erref:** ORI-032/014
- **Iraupena:** 0:01:16. **Hasi:** 00:15:23. **Bukatu:** 00:16:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Angulak

Laburpena:

Garai batean, angula asko jaten ziren Orion. Angulen-salmenta. Babarrunak eta angulak jaten zituzten. Nahiz eta gosea zegoen, beraiek beti izan dute zer jan, baratzea zutelako. Txokolatea.

10. Garai bateko gosea

- **Erref:** ORI-032/015
- **Iraupena:** 0:01:01. **Hasi:** 00:16:39. **Bukatu:** 00:17:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

<p>Amonak, Goiko kalearen erdian pertza handi bat eramaten zuen, patata txiki egosiekin. Hau guztiak inguruan biltzen ziren han askaria jateko. Beraiek, aitonaren baratzea zuten eta ez zuten goserik pasatzen.</p>

11. Udan itsasoa, neguan lantegian

- **Erref:** ORI-032/016
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 00:17:40. **Bukatu:** 00:19:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza-kanpainak

Laburpena:

Neguan ez ziren arrantzaleak itsasora ateratzen eta beste lan batzuk egiten zituzten, adibidez lantegian edo ontzioletan.

12. Atuna, lan zikina eta gogorra

- **Erref:** ORI-032/018
- **Iraupena:** 0:01:09. **Hasi:** 00:19:54. **Bukatu:** 00:21:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Atuna

Laburpena:

Betidanik ezagutu duten atunaren kanpaina. Lan zikina eta gogorra zen.

13. Eskabetxerako lana, oso gogorra

- **Erref:** ORI-032/019
- **Iraupena:** 0:01:21. **Hasi:** 00:21:03. **Bukatu:** 00:22:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Arrain fabrikak

Laburpena:

Eskabetxerako lana, oso gogorra zen. Gero, mekanizatzen joan zen. Antxoa moilara heltzen zenean, goizeko hiruretan joaten ziren kamioiak kargatzera eta gero eskabetxera lanera. Ama zenez eskabetxerako arduraduna, bi alabak berarekin eramaten zituen.

14. Orion, antxoa eta atuna lantzen zen eskabetxean

- **Erref:** ORI-032/020
- **Iraupena:** 0:01:01. **Hasi:** 00:22:24. **Bukatu:** 00:23:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak
- Itsasoa » Lehorreko lanak » Arrain fabrikak

Laburpena:

Antxoarekin eta atunarekin lan egiten zuten eskabetxeran. Atuna, Azkue lantegian ibil zirenean bakarrik lantzen zuten. Soldatak.

15. Antxoak harrapatzeko aintzinako harizko sareak

- **Erref:** ORI-032/022
- **Iraupena:** 0:01:37. **Hasi:** 00:24:26. **Bukatu:** 00:26:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Antxoa
- Itsasoa » Lan-tresnak eta azpiegiturak » Lan-tresnak

Laburpena:

Antxoa harrapatzeko sareak harizkoak ziren eta pisu handia zuten. Makila batzuekin zabaltzen zituzten. Garai batekoak maindireak bezalakoak ziren. Gaur egungo sareak oso handiak dira.

16. Sareak lehortzeko makilak herri guztian zehar

- **Erref:** ORI-032/023
- **Iraupena:** 0:00:52. **Hasi:** 00:26:03. **Bukatu:** 00:26:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lan-tresnak eta azpiegiturak » Lan-tresnak

Laburpena:

Sareak makiletan lehortzen ziren. Batzuetan, espazio falta zela eta, txandaka lehortzen ziren sareak. Leku guztietan makilak egoten ziren, arrantza bait zen herriaren lehentasuna.

17. Orioko hondartzak nolakoak ziren

- **Erref:** ORI-032/025
- **Iraupena:** 0:01:09. **Hasi:** 00:27:09. **Bukatu:** 00:28:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Aldaketak eta arazoak
- Aisia » Mendia eta hondartza » Hondartza

Laburpena:

Garai batean Orioko bi hondartzak guztiz ezberdinak ziren. Hondartza handira joaten ez zieten uzten, arriskutsua zelako. Urtero itotzen zen baten bat.

18. Azkue eta Detici kontserben jatorrizko kokapenak

- **Erref:** ORI-032/027
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:28:35. **Bukatu:** 00:29:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Arrain fabrikak

Laburpena:

Eskabetxean erabiltzen zuten gatza, kamioiekin eramaten zen. Garai batean, astoarekin eramango zituzten. Azkue eskabetxera hasiera frontoiaren alboan zegoen baina gero lekuz aldatu ziren eta Dentici-rekin eraikina banatzen zuten. Dentici-ren jatorrizko kokalekuan orain fruta-denda bat dago.

19. Emakumez betetako autobusak, eskabetxean lan egitera

- **Erref:** ORI-032/030
- **Iraupena:** 0:00:54. **Hasi:** 00:31:11. **Bukatu:** 00:32:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Arrain fabrikak

Laburpena:

Udaberrian eta udan, pertsona askok lan egiten zuten eskabetxeetan. Azpeititik emakumez betetako emakumeak heltzen ziren Oriora, eskabetxean lan egitera. Emakume batzuek ezkondu eta gero ere eskabetxean lanean jarraitzen zuten, adibidez, haien ama.

20. Eskabetxean lanean pozik

- **Erref:** ORI-032/032
- **Iraupena:** 0:01:38. **Hasi:** 00:32:10. **Bukatu:** 00:33:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Arrain fabrikak

Laburpena:

Garai batean, Orioko neska gazte gehienek egiten zuten lan eskabetxean. Haien ama eskabetxeko arduraduna zen, baina beharrarengatik sartu ziren lanera bertara. Hasieran eskolara joan behar zuten, etxera bazkaria egitera joan eta gero eskabetxera. Gero, eskola utzi zutenean pozik joaten ziren eskabetxerara.

21. Atuna nola poteratu; neurriak

- **Erref:** ORI-032/034
- **Iraupena:** 0:01:36. **Hasi:** 00:34:54. **Bukatu:** 00:36:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Arrain fabrikak

Laburpena:

Atuna oliotan eta olio eta ozpinetan egiten ziren. Presio-eltze erraldoietan egosten zen atuna. Latak eta poteen neurriak ezberdinak izaten ziren. 5kg-koak tabernetarako izaten ziren.

22. Amantala jantzita lanera

- **Erref:** ORI-032/036
- **Iraupena:** 0:01:02. **Hasi:** 00:38:35. **Bukatu:** 00:39:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Arrain fabrikak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

Eskabetxera zakuzko amantala handi batzuekin joaten ziren. Amantalak eleganteak izaten ziren.

23. Antxoa prentsatzeko prozesua

- **Erref:** ORI-032/038
- **Iraupena:** 0:02:42. **Hasi:** 00:40:20. **Bukatu:** 00:43:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Arrain fabrikak

Laburpena:

Antxoa gatzetan prentsatzeko prozesu osoa kontatzen dute. Italian saltzen zen antxoa gatzetan.

24. Saregile gehienak, armadoreen senideak ziren

- **Erref:** ORI-032/041
- **Iraupena:** 0:01:42. **Hasi:** 00:44:38. **Bukatu:** 00:46:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Sare-konpontzaileak

Laburpena:

Haien ahizpa zaharrena ibiltzen zen sareak konpontzen. Normalean, armadoreen senideak ibiltzen ziren sareak konpontzen. Gaur egun saregileak eta arrantzaleak falta dira.

25. Orioko barra, oso arriskutsua

- **Erref:** ORI-032/042
- **Iraupena:** 0:02:21. **Hasi:** 00:46:20. **Bukatu:** 00:48:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak » Itsasoarekiko jarrera

Laburpena:

Itsasontzien uretaratzea gertatzen zenean, herri guztia plazara joaten zen ikustera. Orioko barra beti izan da oso arriskutsua eta bapore bat ateratzen zenean, beste bat zain geratzen zen badaezpada. Karnele ontziko hildakoak.

26. Getariara izotz bila

- **Erref:** ORI-032/043
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:48:41. **Bukatu:** 00:49:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Lehorreko lanak

Laburpena:

Itsasontziak bueltatzen zirenean, asko Getariara joaten ziren, Orion zegoen barra zela eta. Izotz bila ere Getariara joaten ziren.

27. Zazpi urterekin arraina gazitzen

- **Erref:** ORI-032/045
- **Iraupena:** 0:00:34. **Hasi:** 00:50:09. **Bukatu:** 00:50:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Arrain fabrikak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako lanak

Laburpena:

Ama Donostiakoa zuten eta zazpi urterekin portuan lanean ibiltzen zen arrainak gazitzen. Kaxa batzuen gainean egon behar izaten zuen, ez zelako mahaira heltzen.

28. Arrain-saltzaileak, arrantzaleen emazte eta alabak ziren

- **Erref:** ORI-032/046

- **Iraupena:** 0:01:54. **Hasi:** 00:50:43. **Bukatu:** 00:52:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

Arrain-saltzaileak emakumeak izaten ziren beti. Arrantzaleei arraina ere ematen zieten eta batzuek gero saldu egiten zuten hori. Arrain-saltzaileak, arrantzaleen emazte eta alabak ziren. Itsasotik bueltatzen zenean, aita deskantsatzen utzi behar zen eta lan guztiak emakumeak egiten zituzten.

29. Garai bateko Orioko

- **Erref:** ORI-032/047
- **Iraupena:** 0:01:09. **Hasi:** 00:52:37. **Bukatu:** 00:53:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak

Laburpena:

Garai batean, Orioko moila askoz txikiagoa zen eta urez betetzen zen. Udaletxe azpian espetxea zegoen eta egunera pasatu behar zuten bertatik, udaletxean ere eskola zegoelako.

30. Arrain asko zegoen lehen

- **Erref:** ORI-032/048
- **Iraupena:** 0:03:18. **Hasi:** 00:53:46. **Bukatu:** 00:57:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Arrain fabrikak
- Itsasoa » Lan-tresnak eta azpiegiturak » Flota

Laburpena:

Garai batean Orion 30 itsasontzi edo gehiago egoten ziren moilan. Denak ezagutzen zituzten. Arrain mordoa arrantzatzen zen eta sobran egoten zen. Askotan ez zekiten zer egin arrainarekin.

31. Motor txikidun ontziekin errekan gora arrantzan

- **Erref:** ORI-032/050
- **Iraupena:** 0:01:49. **Hasi:** 00:57:12. **Bukatu:** 00:59:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza

Laburpena:

Itsasontziak banan-banan ateratzen ziren moilatik, eta batzuetan atzeraka ere. Errekan gora ere arrantzan egiten zen, motor txikidun ontziekin. Errekan

gora pita luze batzuk botatzen ziren eta gauetan jaso egiten ziren. Gaur egun erreka ez dago hain garbi eta arrain gutxiago dago.

San Sebastian Larraza, Maria Luisa | ahotsak.eus Orr.

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkarte

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com